

notlivých minerálov, napr. *sفالerit* (nesprávne blájno-zinkové), *galenit* (nesprávne leštenec olovený), *chalkozín* (nesprávne leštenec medený), *pyrit* (nesprávne kýz železný) a pod. Tzv. „blájnové pece“ navrhujeme premenovať na *sírnikové pece*, a „kýzové pece“ na *pyritové pece*. Podľa toho miesto názvu „kýzové výpalky“ treba používať názov *pyritové výpalky*.

Apatit je kryštalová odroda a *fosforit* je celistvá, zemitá odroda fosforečnanu vápenatého. Pod súhrnným názvom *fosfáty* rozumieme prirodzené fosforečnany vápenaté, používané na výrobu fosforečných hnojív.

Názvom *krvel* (nesprávne krevel) sa často označuje zemitá odroda Fe_2O_3 zatiaľ čo pre kryštalovú odrodu používajú niektorí autori názov *hematit* (nesprávne haematit). Takéto rozlišovanie nepovažujeme za potrebné a navrhujeme používať obidva názvy ako synonymá. Podobne sa ako synonymá môžu používať názvy *siderit* a *ocielok*, *cinabarit* a *rumelka*, *serpentín* a *hadec*, *steatit* a *mastenec* (nesprávne tuček, talk, talek). Jemne rozomletý mastenec sa nazýva *mastencová múčka* (nevhodne kízok, Federweiss).

Na rozdiel od týchto názvov treba však miesto „osinok“ používať vždy názov *azbest*, miesto „gyps“ názov *sadrovec*, miesto „vápenný tuf“ názov *travertín*, miesto „ťaživec“ názov *baryt*, miesto „vriedlovec“ *žriedlovec*, miesto „slieda“ názov *sluda*, (nesprávne blyšť), miesto „okr“ názov *oker*, miesto „slín“ názov *sleň*, miesto „lupek“ názov *lupok*. Uvažuje sa však aj o názve *lúpavec*, ktorý lepšie vystihuje charakteristickú vlastnosť tejto horniny.

*Komisia pre ustálenie slovenského
chemicko-technologického názvoslovia.*

CHEMICKÁ RUŠTINA A CHEMICKÁ ANGLIČTINA

Ruské názvoslovie anorganických slúčenín.

Русская номенклатура неорганических соединений.

V ruskom chemickom názvosloví anorganických slúčenín nie sú nijaké jednotné pravidlá pre označovanie mocenstva prvkov v molekule, ani pre vyjadrovanie stechiometrického zloženia slúčeniny.

Premenné mocenstvo kovov v názvoch binárnych slúčenín sa môže vyjadriť dvoma spôsobmi:

- a) Kov s nižším mocenstvom dostane koncovku *о*
ферро, купро,

Kov s vyšším mocenstvom dostane koncovku *и*
ферри, купри.

b) Mocenstvo kovu sa vyjadri rímskou číslicou, napísanou v zátvorke bezprostredne za menom prvku, na ktorý sa vzťahuje:

CuCl	хлорид меди (I)
CuCl ₂	хлорид меди (II)
FeCl ₃	хлорид железа (III)
SnCl ₄	хлорид олова (IV)
As ₂ S ₃	сульфид мышьяка (III)
As ₂ S ₅	сульфид мышьяка (V)

Кислѣчники. Окислы.

Všeoecný názov kysličník (*окисел*) sa mení podľa toho, či prvok tvorí len jeden kysličník (*окись*)

Li ₂ O	окись лития
MgO	окись магния
Al ₂ O ₃	окись алюминия

alebo či tvorí dva kysličníky. Potom slúčenina s relatívne menším počtom atómov kyslíka má názov *закись*, slúčenina s väčším počtom atómov kyslíka má názov *окись*:

Cu ₂ O	закись меди
CuO	окись меди
FeO	закись железа
Fe ₂ O ₃	окись железа
Fe ₃ O ₄	закись-окись железа

Ak prvok tvorí viac kysličníkov, ostatné kysličníky sa obyčajne pokladajú za *anhidydy* príslušných kyselín:

N ₂ O	закись азота
NO	окись азота
N ₂ O ₃	азотистый ангидрид
NO ₂	двуокись азота
N ₂ O ₅	азотный ангидрид
MnO	закись марганца
Mn ₂ O ₃	окись марганца
MnO ₂	двуокись марганца
Mn ₂ O ₃	марганцевистый ангидрид
Mn ₂ O ₇	марганцевый ангидрид

Odchýlky od tohto názvoslovía:

a) V niektorých kysličníkoch sa často označuje počet atómov kyslíka. pripadajúcich na jeden atom prvku, takto:

MO	окись
MO ₂	двуокись
MO ₃	трехокись
MO ₄	четыреокись

Напр.: CO окись углерода (malo by byť закись)
CO₂ двуокись углерода (malo by byť окись)
CrO₃ трехокись хрома

b) Obsah kyslíka sa vyjadri adjektívnymi koncovkami (viď kyseliny).

Zásady. Основания.

Názov zásady tvorí sa pripojením slova *гидрат* pred názov príslušného kyslíčnika:

$Mg(OH)_2$ гидрат окиси магния

$Cu_2(OH)_2$ гидрат закиси меди

$Cu(OH)_2$ гидрат окиси меди.

Lúh (zásada dobre rozpustná vo vode) nazýva sa *щелочь*. Okrem týchto názvov používajú sa pre niektoré zásady aj rýdzo empirické názvy. Napr. гидрат окиси натрия ($NaOH$) sa často nazýva едкий натр, podobne:

KOH едкое кали

$Ca(OH)_2$ едкая известь

Kyseliny.

Názvy kyslíkatých kyselín sa často priamo odvodzujú od názvu príslušných prvkov, napr.:

H_3BO_3 борная кислота

H_2CrO_4 хромовая кислота

$H_2Cr_2O_7$ двухромовая кислота.

Ak prvok tvorí viac kyselín, vyjadri sa obsah kyslíka adjektívnymi koncovkami, pripojenými k názvu príslušného prvka takto:

Kyselina má väčší obsah kyslíka: -ная, -овая, -новатая

Kyselina má menší obsah kyslíka: -истая, -овистая,

-новатистая

HNO_2 азотистая кислота

HNO_3 азотная

H_2SO_3 сернистая

H_2SO_4 серная „

H_3AsO_3 мышьяковистая кислота

H_3AsO_4 мышьяковая

H_2SeO_3 селенистая

H_2SeO_4 селеновая

$HClO_4$ хлорная

$HClO_3$ хлорноватая

$HClO_2$ хлорноватистая

$HClO$ хлористая

Ak sa ten istý anhydrid slučuje s rôznym množstvom vody za vzniku viacerých kyselín, potom kyselina

s najmenším počtom molekúl vody má predponu: *мета*

s väčším počtom molekúl vody má predponu: *пиро*

s najväčším počtom molekúl vody má predponu: *орто*

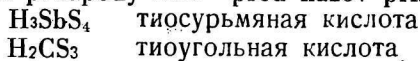
Napr.: HPO_3 метафосфорная кислота

$H_4P_2O_7$ пиропосфорная

H_3PO_4 ортофосфорная

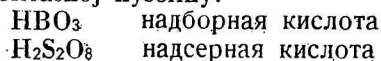
Tioxykyseliny. Тиокислоты.

Názvy kyselín, v ktorých je kyslík nahradený sírou, tvoria sa pridaním predpony *тио* pred názov príslušnej kyseliny:

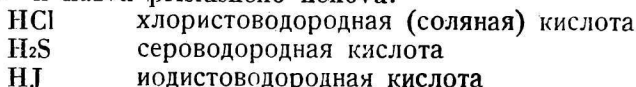
Peroxykyseliny.

Názvy peroxykyselín tvoríme pripojením predpony над k názvu príslušnej kyseliny:

Bezkyšlíkaté kyseliny.

Názvy bezkyšlíkatých kyselín tvoria sa pripojením koncovky *водородная* k názvu príslušného nekovu:

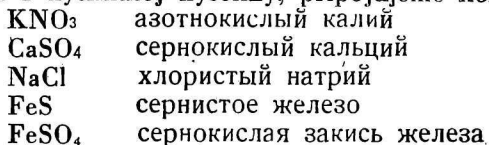

Сýтност kyselín je rusky основность.

Hovoríme: азотная кислота (HNO_3) одноосновная
серная кислота (H_2SO_4) двухосновная.

Soli. Соли

Názvy solí tvoríme z názvov kyselín a príslušných kovov. Ak sa vznikla z kyslíkatej kyseliny, pripojujeme koncovku *кислый*

Veľmi často sa používajú aj medzinárodné názvy solí, preto je účelné zostaviť názvy najdôležitejších kyselín a solí do prehľadnej tabuľky.

Normálne soli. Средние соли

M- одновалентный металл.

Название соли	Соответствующая кислота	Формула соли
Антимонат	сурьмяная	
Мета-	мета-	MSbO_3
пиро-	пиро-	$\text{M}_4\text{Sb}_2\text{O}_7$
Антимонит	сурьмянистая	
Мета-	мета-	MSbO_2
орто-	орто-	M_3SbO_3
Арсенат	мышьяковая	M_3AsO_4
Арсенит	мышьяковистая	
мета-	мета-	MA_5O_2
орто-	орто-	M_3AsO_3

Бихромат	двухромовая	$M_2Cr_2O_7$
Борат	борная	MBO_2
Бромат	бромноватая	$MBrO_3$
Бромид	бромистоводородная	MBr
Ванадат	ванадиевая	MVO_3
Вольфрамат	вольфрамовая	M_2WO_4
Гидросульфит	гидросернистая	$M_2S_2O_4$
Гипосульфит	см. Тиосульфат	
Гипофосфат	фосфорноватая	$M_4P_2O_6$
Гипофосфит	фосфорноватистая	M_3PO_2
Гипохлорит	хлорноватистая	$MOCl$
Иодат	иодноватая	MJO_3
Иодид	иодистоводородная	MJ
Карбонат	угольная	M_2CO_3
Манганат	марганцевистая	M_2MnO_4
Метабисульфит	см. Пиросульфит	
Метафосфат	метафосфорная	MPO_3
Молибдат	молибденовая	M_2MoO_4
Нитрат	азотная	MNO_3
Нитрит	азотистая	MNO_2
Перборат	надборная	MBO_3
Периодат	иодная	MJO_4
Перманганат	марганцевая	$M MnO_4$
Персульфат	надсерная	$M_2S_2O_8$
Перхлорат	хлорная	$MClO_4$
Пиросульфат	пиросерная	$M_2S_2O_7$
Пиросульфит	пиросернистая	$M_2S_2O_5$
Пиросульфат	пирофосфорная	$M_4P_2O_7$
Плюмбат	свинцовая	M_2PbO_3
Плюмбит	свинцовистая	M_2PbO_2
Роданид	роданистоводородная	$MSCN$
Селенат	селеновая	M_2SeO_4
Селенид	селеноводородная	M_2Se
Селенит	селенистая	M_2SeO_3
Силикат	кремневая	
мета-	мета-	M_2SiO_3
орто-	орто-	M_4SiO_4
Станнат	оловянная	M_2SnO_3
Станнит	оловянистая	M_2SnO_2
Сульфат	серная	M_2SO_4
Сульфид	сероводородная	M_2S
Сульфит	сернистая	M_2SO_3
Теллурат	теллуровая	M_2TeO_4
Теллурид	теллуристоводородная	M_2Te
Теллурит	теллуристая	M_2TeO_3
Тетраборат	тетраборная	$M_2B_4O_7$
Тиосульфат	серноватистая	$M_2S_2O_3$
уранат	урановая	M_2UO_4

Феррицианид	железосинеродистая	$M_3[Fe(CN)_6]$
Ферроцианид	железистосинеродистая	$M_4[Fe(CN)_6]$
Фосфат	фосфорная (орто)	M_3PO_4
Фторид	фтористоводородная	MF
Хлорат	хлорноватая	$MClO_3$
Хлорид	хлористоводородная	MCl
Хлорит	хлористая	$MClO_2$
Хромат	хромовая	M_2CrO_4
Хромит	хромистая	$MCrO_2$
Цианат	циановая	$MNCO$
Цианид	цианистоводородная (синильная)	M CN

Kyslé soli. Кислые соли.

Okrem názvov, ako napr.:

$NaHSO_4$ кислый сернокислый натрий
 KH_2PO_4 кислый фосфорнокислый калий.

sa častejšie používajú názvy medzinárodné:

Бикарбонат	угольная	$MHCO_3$
Бисульфат	серная	$MHSO_4$
Бисульфит	сернистая	$MHSO_3$
Гидросульфид	сероводородная	MHS
Сульфгидрат	см. Гидросульфид	
Фосфат первичный (однoзамещенный)	фосфорная (орто)	MH_2PO_4
Фосфат вторичный двухзамещенный)		M_2HPO_4
Фосфит	фосфористая	M_2HPO_3

Zásadité soli. Основные соли.

$Al(OH)SO_4$ основной сернокислый алюминий
 $Bi(OH)_2NO_3$ основной азотнокислый висмут.

Komplexné slúčeniny. Комплексные соединения.

Jednotlivé složky sa v názve slúčeniny, obsahujúcej komplexný kation, uvádzajú v takomto poradí:

a) názov iónogénne viazaných radikálov kyseliny, zakončený písmenom o; počet radikálov sa vyjadří gréckymi číslovkami:

b) názov v komplexe viazaných neutrálnych molekúl ($H_2O =$ акво, $NH_3 =$ аммин).

c) názov centrálného atómu s príslušnou valenčnou príponou (prípony -a -o, -и -e -ан -ин -ен značia postupne prvok jedno- až osemmocný);

d) názov iónogénne viazaného aniónu.

$[Co(NH_3)_5Cl]SO_4$ хлоропентамминкобальтисульфат
 $[Pt(NH_3)_3(NO_2)]NO_2$ нитротриамминплатоннитрит

Jednotlivé složky sa v názve slúčeniny s komplexným aniónom tvádzajú v takomto poradí:

a) názvy neiónogénne viazaných radikálov kyseliny, zakončené písmenkom -o;

b) názvy v komplexe viazaných neutrálnych molekúl;

c) názov centrálného kovového atómu, s príslušnou valenčnou príponou zakončenou písmenami at;

d) názov iónogénne viazaného katiónu.

$K[Ag(CN)_2]$ Дицианоаргентат калия

$K_3[Fe(CN)_6]$ Гексацианоферреат к лия

$K[Co(NH_3)_2(NO_2)_4]$ Тетранитродиаминокобальтиат калия

V názvoch komplexných neelektrolytov sa mocenstvo centrálného atómu nevyznačuje.

$[Pt(NH_3)_2Br_4]$ тетрабромодиамиин-платина

$[Co(NH_3)_3(OH)_3]$ тригидроксотриамиин-кобальт.

—

Literatúra

B. V. Nekrasov: Kurs obščej chimii (1948). — V. I. Perefman: Kratkij spravočnik chimika (1948).

Anglické názvoslovie anorganických slúčenín.

The English Nomenclature of Inorganic Compounds.

Anglická chemická nomenklatúra sa v posledných rokoch značne zmenila. Systém tvorenia názvov predponami a koncovkami, ktoré vyjadrovaly stupeň oxydovania jednotlivých molekulu tvoriacich prvkov (napr. ferrous — železnatý, ferric — železitý) nevyhovoval nielen pre svoju nedôslednosť, ale aj preto, lebo z takto utvorených názvov sa nedalo odvodiť ani kvantitatívne složenie slúčeniny, ani mocenstvá jednotlivých prvkov. Staré názvy sa preto nemajú používať ani vo vedeckej ani v technickej literatúre.

Nové názvoslovie sa snaží nevýhody starého názvoslovia odstrániť, a to v princípe dvoma spôsobmi:

1. vyznačením mocenstva,
2. udaním stechiometrického složenia.

Mocenstvo sa na návrh A. Stocka vyjadruje rímskou číslicou, napísanou v zátvorke bez pomlčky bezprostredne za menom prvku, na ktorý sa vzťahuje, napr.

$CuCl$ Copper (I) chloride

$CuCl_2$ Copper (II) chloride

FeO Iron (II) oxide

Fe_3O_4 Iron (II, III) oxide

Vo vzorcoch slúčenín a na symboloch prvkov sa mocenstvo označuje rímskou číslicou, písanou na pravej hornej strane symbolu, napr. Fe^{II} salts, Sn^{IV} compounds.

Stechiometrické složenie sa vyjadruje predponami z gréckych čísloviek, písaných bez pomlčky pred složkou, na ktorú sa vzťahujú. Predpona *mono* sa obyčajne vynecháva, 8 sa označuje *octa*, 9 *ennea*. Grécke číslovkové predpony väčšie ako 12 sa nahrádzajú arabskými číslicami (bez pomlčky). Arabské číslice sa používajú aj na označenie zlomkov molekúl, pričom 1/2 sa môže tiež vyjadriť predponou *hemi*. Miesto stechiometrického systému pomenovania slúčenín môže sa používať aj systém funkcionálny.

Príklady:

	<i>Stechiometrický systém</i>	<i>Funkcionálny systém</i>
N ₂ O	Dinitrogen (mono) oxide	
NO	Nitrogen oxide	
N ₂ O ₃	Dinitrogen trioxide	Nitrous anhydride
NO ₂	Nitrogen dioxide	
N ₂ O ₄	Dinitrogen tetroxide	
N ₂ O ₅	Dinitrogen pentoxide	Nitric anhydride
Ag ₂ F	Disilver fluoride	
Fe(CO) ₄	Iron tetracarbonyl	
FeS ₂	Iron disulfide	

Ak by vznikly príliš zložité názvy, odporúča sa používať vzorce, takže napr. miesto 12 sodium 13 mercuride sa má vždy písať Na₁₂Hg₁₃.

Binárne slúčeniny. Binary Compounds.

V názvoch a vzorcoch binárnych a aj zložitejších slúčenín sa má elektropozitívnejšia složka písať vždy na prvom mieste. Elektronegatívna složka dostáva koncovku *ide*. Ak sa nedá s určitosťou zistiť, ktorá složka je elektropozitívnejšia, má sa na prvom mieste uviesť tá složka, ktorá má elektropozitívnejší charakter v elementárnom stave.

Príklady: Nitrogen oxide, calcium bromide, silver sulfide, sodium hydride, boron carbide, oxygen difluoride.

Medzi slúčeniny, ktorých názvy sa tvoria obdobne ako názvy binárnych slúčenín, patria NaNH₂, sodium amide, KN₃ potassium azide, CaNCN calcium cyanamide. Uvádžame niektoré názvy týchto elektronegatívnych skupín (bez radikálov kyslíkatých kyselín a tiokyselín s výnimkou kyanátanov):

O=	Oxide	CN—	Cyanide (***)
OH—	Hydroxide	NC—	Isocyanide
O ₂ =	Peroxide	CN ₂ =	Cyanamide
O ₂ H—	Hydroperoxide	OCN—	Cyanate
O ₂ —	Superoxide	NCO—	Isocyanate
S=	Sulfide	SCN—	Thiocyanate (***)
SII—	Hydrosulfide	NCS—	Isothiocyanate

C^4-	Carbide	$SeCN-$	Selenocyanate
$C_2=$	Carbide, alebo acetylide *)	$TeCN$	Tellurocyanate
N^3-	Nitride		
N_3-	Azide		
NH_2-	Amide **)		
$NH=$	Imide		

*) $NaHC_2$, monosodium acetylide

***) $NaNH_2$, sodium amide; NO_2NH_2 , nitramide; NH_2Cl , chloramide, (miesto monochloramine); ale NH_2OH , hydroxylami

****) Ale $CICN$, cyanogen chloride.

*****) Nesprávne sulfocyanate, príp. sulfocyanide.

Pravidlá pre názvy binárnych slúčenín platia pri vhodnom rozšírení aj pre slúčeniny viacerých prvkov.

Ak radikály majú osobitné mená, považujeme ich pri tvorení názvov za elementárne složky slúčeniny.

Príklady:

NH_4Cl	Ammonium chloride
KCN	Potassium cyanide
$Fe(SCN)_3$	Iron (III) thiocyanate
$Pb(N_3)_2$	Lead azide

Vo všeobecnosti platí pravidlo:

Ak slúčenina obsahuje niekoľko elektropozitívnych složiek slúčených s jednou elektronegatívnou složkou, uvádzame ich v poradí klesajúceho elektropozitívneho charakteru.

Ak slúčenina obsahuje niekoľko elektronegatívnych složiek, treba ich usporiadať v názve i vo vzorci podľa vzrastajúceho elektronegatívneho charakteru.

Rozhodovanie o poradí prvkov podľa stúpajúceho elektronegatívneho charakteru nie je vždy jednoduché. Výhodnejší je preto spôsob, používaný v Chemical Abstracts, podľa ktorého sa jednotlivé elektronegatívne složky uvádzajú v abecednom poradí, napríklad:

$KCl \cdot K_2SO_4$	potassium chloride sulfate
$PClF_2$	phosphorus chlorodifluoride

Výnimku tu tvoria názvy oxy-, hydroxy-, a sulfo slúčenín, v ktorých sa tieto predpony kladú na prvé miesto, napr.:

$POBr_3$	phosphorus (V) oxybromide
$PSBr_3$	phosphorus (V) sulfobromide

Síra, nahradzujúca kyselík v radikále kyseliny, označuje sa vždy *thio-*, takže slúčeniny radikálu SCN sú „thiocyanates“ a nie „sulfoyanates“ ani „sulfo-“ alebo „thiocyanides“.

Kyslíkaté kyseliny. Oxygen acids.

Názvy väčšiny jednoduchých kyslíkatých kyselín sa za dlhý čas svojho používania vžily, a preto ich nie je potrebné meniť.

Správne názvy najdôležitejších kyselín síry, dusíka, fosforu a bóru, ako aj ich solí, sme zostavili do týchto tabuliek:

<i>Vzorec</i>	<i>Kyselina</i>	<i>soľ</i>
H_2SO_2	Sulfoxylic acid	Sulfoxylate
$H_2S_2O_4$	Dithionous acid	Dithionite
H_2SO_3	Sulfurous acid	Sulfite
$H_2S_2O_2$	Thiosulfurous acid	Thiosulfite
$H_2S_2O_5$	Pyrosulfurous acid	Pyrosulfite
H_2SO_4	Sulfuric acid	Sulfate
$H_2S_2O_3$	Thiosulfuric acid	Thiosulfate
$H_7S_2O_7$	Pyrosulfuric acid	Pyrosulfate
H_2SO_5	Peroxy (mono) sulfuric acid	Peroxymonosulfate
$H_2S_2O_6$	Dithionic acid	Dithionate
$H_2S_xO_6$	($x=3,4$, atď.) Polythionic acids	Polythionates
$H_7S_2O_8$	Peroxydisulfuric acid	Peroxydisulfate
$H_2N_2O_2$	Hyponitrous acid	Hyponitrite
H_2NO_2	Nitroxyllic acid	Nitroxylate
HNO_2	Nitrous acid	Nitrite
HNO_3	Nitric acid	Nitrate
HNO_4	Peroxynitric acid	Peroxynitrate
H_3PO_2	Hypophosphorous acid	Hypophosphite
H_3PO_3	Phosphorous acid	Phosphite
$H_4P_2O_5$	Pyrophosphorous acid	Pyrophosphite
$H_4P_2O_6$	Hypophosphoric acid	Hypophosphate
H_3PO_4	(Ortho) phosphoric acid	(Ortho) phosphate
$H_4P_2O_7$	Pyrophosphoric acid	Pyrophosphate
HPO_3	Metaphosphoric acid	Metaphosphate
H_3PO_5	(Peroxymono) phosphoric acid	Peroxy (mono) phosphat
$H_4P_2O_8$	Peroxydiphosphoric acid	Peroxydiphosphate
H_3BO_2	Borous acid	
$H_4B_2O_4$	Hypoboric acid	Hypoborate
H_3BO_3	Orthoboric acid	Ortoborate
HBO_2	Metaboric acid	Me'aborate
$H_2B_4O_7$	Tetraboric acid	Tetraborate

Soli. Salts.

V názvoch solí sa meno kovu alebo elektropozitívneho radikálu uvádza pred názvom radikálu kyseliny, ktorý má koncovku *-ate*, *-ite* alebo *-ide*

Príklady:

AgNO_3	silver nitrate
MgSO_4	magnesium sulfate
CaCO_3	calcium carbonate
NaNO_2	sodium nitrite
FeS	iron sulfide
KCN	potassium cyanide

Soli typu NH_4Cl , ammonium chloride, nazývajú sa *-onium* slúčeniny.

Príklady:

PH_4I	phosphonium iodide
$(\text{H}_3\text{NOH})\text{Cl}$	hydroxylammonium chloride (nesprávne hydroxylamine hydrochloride).
$(\text{N}_2\text{H}_5)\text{HSO}_4$	hydrazonium hydrogen sulfate (nesprávne hydrazine sulfate).

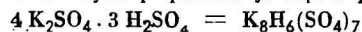
Kyslé soli. Acid salts (Hydrogen salts).

V racionálnych názvoch tzv. kyslých solí sa za poslednou elektronegativnou zložkou uvádza počet nenahradených vodíkov.

Príklady:

KHSO_4	potassium hydrogen sulfate
NaHCO_3	sodium hydrogen carbonate
Na_2HPO_4	disodium hydrogen phosphate
NaH_2PO_4	sodium dihydrogen phosphate

V složitých prípadoch je lepšie použiť vzorec, napr.:

Vyjadrenie pomeru kyseliny ku zásade v kyslých soliach predponou *bi-* nie je správne. Výrazy ako „bicarbonate“, „bisulfite“, nemajú sa preto používať. Taktiež $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ nie je potassium bichromate, ale *dichromate*.

Zásadité soli. Basic salts.

Zásadité soli, obsahujúce hydroxylové skupiny, môžeme považovať za adičné slúčeniny hydroxydov s neutrálnymi soľami. Nazývajú sa *hydroxysalts*.

Príklady: $\text{Cd}(\text{OH})\text{Cl}$ cadmium hydroxychloride. Zásadité soli, v ktorých sú kyslíkové atómy viazané na kov spolu s radikálom kyseliny, nazývajú sa *oxy* soli, napr.:

BiOCl	bismuth oxychloride
$\text{UO}_2(\text{NO}_3)_2$	uranium (VI) dioxynitrate

Kyslíkové atómy viazané v komplexe majú názov *oxo*.

Komplexné slúčeniny. Complex (Co-ordination) Compounds.

Stockova metóda označovania mocenstva platí aj pre názvoslovie komplexných slúčenín, napr.:

$[\text{Cr}(\text{OH}_2)_6]\text{Cl}_3$ hexaquochromium (III) chloride

$[\text{Cr}_3\text{Ac}_6(\text{OH})_2]_x$ hexaacetatodihydroxotrichromium (III) salt.

V komplexných aniónoch kyselín alebo solí sa mocenstvo centrálného atómu označuje rímskou číslicou v zátvorke za menom komplexu, ktoré je zakončené príponou *-ate*. Pre zvýšenie ľubozvučnosti sa tu často používajú latinské názvy kovov.

$\text{H}_2[\text{PtCl}_6]$ hydrogen hexachloroplatinate (IV)

$\text{H}[\text{Fe}(\text{CN})_6]$ hydrogen hexacyanoferrate (II)

$\text{K}[\text{Au}(\text{OH})_4]$ potassium tetrahydroxaurate (III)

V názvoch neutrálnych komplexov (neelektrolytov) nie je obvyčajne treba označovať mocenstvo centrálného atómu. Ak je to však niekedy potrebné, robí sa to podobne ako pri komplexných katiónoch.

Atómy alebo skupiny atómov, ktoré sú prítomné v komplexe, majú sa uvádzať v tomto poradí:

1. kyslé skupiny, ako napr. chloro (Cl), cyano (CN), cyanato (NCO), thiocyanato (NCS), sulfato (SO₄), nitro (NO₂), nitrito (ONO), oxalato (C₂O₄).

2. hydroxo (OH),

3. neutrálne skupiny: aquo (H₂O);

4. substituované amíny: $[\text{C}_2\text{H}_4(\text{NH}_2)_2]$;

5. amine (NH₃).

Literatúra

A. D. Mitchell: British Chemical Nomenclature (1948). — W. P. Jorissen, H. Bassett, E. D. Daniels, F. Fichter, H. Remy: J. Amer. Chem. Soc., 63, 889 (1941). W. C. Fernelius: Inorganic Syntheses. Vol. II. (1946).

OPRAVA: Prosíme našich čitateľov, aby si opravili tieto tlačové chyby:

Na str. 359 riadok 10 zdola má správne byť: орбита

Na str. 359 riadok 23 zdola má správne byť: гипотеза

Na str. 360 riadok 20 zdola má správne byť: координационное

Na str. 360 riadok 14 zdola má správne byť: реакция

NOVÉ KNIHY A ČASOPISY

Sovietska chemická literatúra vydaná r. 1948.

S. Altsülter: *Kak byl otkryt D. I. Mendelejevim periodičeskij zakon.* Cena 2 r. 50 k. Goschimizdat, Moskva-Leningrad.

M. A. Bezborodov: *M. V. Lomonosov i jeho raboty po chimii i technologii silikatov.* Cena 20 r. Izd. AN SSSR, M.—L.